

N:o 17.

Af herr **Säve**, om rätt för småskolelärare och småskolelärarinnor vid de med landstingsseminarier förenade öfningskolor till delaktighet i småskolelärares m. fl. åldersdomsunderstödsanstalt.

Genom Kongl. Maj:ts kungörelse af den 9 augusti 1884 hafva folkskolelärare och lärarinnor vid af landsting inrättade seminarier erhållit rätt till delaktighet i folkskolelärares pensionsinrättning. I den Riksdagens skrifvelse, som föranlett samma kungörelse (år 1882, skrifvelsen n:o 63) erinrade Riksdagen, att flere landsting i öfverensstämmelse med kungörelsen af den 11 juni 1878 inrättat seminarier för utbildande af lärare och lärarinnor för småskolor, men att det, för att göra det möjligt att till lärare och lärarinnor vid dessa anstalter erhålla kunniga och skickliga personer, vore af vigt, att tjenstetiden vid dylikt seminarium i afseende å tjensteårsberäkning och pensionsrätt räknades dem till godo, liksom om de vid folkskola tjenstgjort. Hvad Riksdagen sålunda anförde, borde äfven hafva sin tillämpning på småskolelärare och småskolelärarinnor vid de med seminarierna förenade öfningsskolorna hvad beträffar rätt till delaktighet i småskolelärares åldersdomsunderstödsanstalt. Emellertid äro dessa lärare, äfven om de kunna förete examensbetyg från något under offentlig kontroll stående seminarium, icke berättigade till denna delaktighet. Dock är deras verksamhet vid nyssnämnda öfningsskolor icke mindre magtpåliggande än deras kamraters vid de vanliga småskolorna. De med landstingsseminarierna förenade öfningsskolorna äro nödvändiga för att bereda seminarieeleverna tillfälle till praktisk utbildning; de böra i sin egenskap af småskolor vara ett

slags mönsterskolor i sin art och förutsätta därför hos lärarne en god undervisningsskicklighet; de stå under en synnerligen noggrann kontroll af seminariernas styrelser och föreståndare; de bereda slutligen den första undervisningen åt en mängd barn, för hvilka, derest dessa öfningsskolor ej funnes, måste beredas tillträde till de vanliga småskolorna, hvilkas antal och lärarekrafter i följd deraf måste ökas. Att den ekonomiska ställningen under sådana förhållanden skall ställas bekymmersammare för lärare och lärarinnor vid dessa öfningsskolor än för lärarne vid småskolorna, kan ej vara öfverensstämmande med billighet eller rättvisa. Uppenbart är äfven, att personer med småskolelärarekompetens icke gerna skola söka anställning vid dessa öfningsskolor, enär en tjänstgöring vid dem icke berättigar till ålderdomsunderstöd.

För landstingsseminariernas styrelser blir det därför ofta en nödvändighet att vid de ifrågavarande skolorna anställa examinerade folkskolelärare och lärarinnor, alltså lärare med högre kompetens och högre aflöningsanspråk, hvilket åter måste leda till en betydlig förhöjning af de redan nu ganska stora anslag, som landstingen måste lemna för sina seminariers upprätthållande. Vid en del seminarier synes man hafva velat förekomma detta genom att ej anordna några öfningsskolor alls. Enligt P. Lidells »Lärarematrikel» (1895) finnas för närvarande i riket 19 seminarier, anordnade af hvar sitt landsting. Enligt de uppgifter, som erhållits från 18 af dessa seminarier, sakna 5 af dem egen öfningsskola, hvilket förhållande dock ej torde få fortfara länge, att döma af det »förslag till stadgar angående pröfning vid under offentlig kontroll stående seminarium för anställning såsom lärare vid småskola», hvilket herr statsrådet och chefen för kongl. ecklesiastikdepartementet låtit utarbета, och hvilket såsom bilaga åtföljer Kongl. Maj:ts statsverksproposition till Riksdagen detta år. I denna stadga § 2 mom. b) finnes föreskrifvet, att med seminarium skall vara förenad en småskola, i hvilken eleverna kunna erhålla tillräcklig öfning i att undervisa i småskolans samtliga kunskaps- och öfningsämnen. I öfningsskolorna vid 6 seminarier har man måst anställa folkskolelärarinnor. Vid 7 seminarier finnas öfningsskolor med särskilda småskolelärarinnor, men vid tvenne af dessa har man låtit inregistrera öfningsskolan med sin småskolelärarinna i kringliggande skoldistrikt, hvarigenom sålunda på en omväg vunnits delaktighet i ålderdomsunderstödsanstalten.

Någon nämnvärd ekonomisk börda skall näppeligen påläggas ålderdomsunderstödsanstalten, derest småskolelärarinnorna och lärarne vid landstingsseminariernas öfningsskolor erhålla delaktighet i rätten att bekomma

understöd. Antalet lärare och lärarinnor i rikets småskolor uppgick sistlidet år enligt de officiella uppgifterna till 5,814; i förhållande till denna höga siffra är antalet af de småskolelärare och småskolelärarinnor, som nu äro eller framdeles blifva anställda vid de 19 landstingsseminariernas öfningsskolor, en försvinnande obetydlighet.

På grund af ofvanstående tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen behagade besluta, att småskolelärare och småskolelärarinnor vid de öfningsskolor, som äro förenade med de af landsting inrättade seminarier för bildande af småskolelärare och småskolelärarinnor, berättigas att räkna sig till godo sin tjenstetid vid dessa öfningsskolor med afseende på tjensteår och rätt till understöd i småskolelärarnes med fleres ålderdomsunderstödsanstalt, liksom om de vid småskolor tjenstgjort, börande dervid tjenstetid och undervisningstid beräknas i öfverensstämmelse med föreskriften i § 10 i Kongl. Maj:ts reglemente för samma anstalt af den 22 juni 1892 — under vilkor att vederbörande seminariestyrelse erlägger de afgifter till anstalten, som enligt samma reglemente böra för läraretjennerna utgå, äfvensom för öfrigt i tillämpliga delar iakttager reglementets föreskrifter.

Någon särskild utredning af denna enkla fråga synes ej behöflig, men för den händelse Riksdagen icke skulle vilja fatta ett beslut, förrän officiel utredning föreligger, tillåter jag mig alternativt hemställa, att Riksdagen ville besluta, att uti underdånig skrifvelse anhålla,

det täcktes Kongl. Maj:t efter verkställd utredning af frågan till Riksdagen afgifva nådig framställning i ofvan omförmälda syfte.

Om remiss af denna motion till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 27 januari 1897.

T. Säve.